

UVOD: Etimološki izvor à prvotni pomen o družbi (Societas - družba, Logos - znanost) Sociologija je znanost ali veda, ki se sistematično (načrtno) ukvarja s preučevanjem družbe, družbenega življenja in z življenjem posameznika/ce v družbi. . Sociologija je relativno mlada znanost. Razvija se je v 19.st. s procesom industrializacije (ind. revolucija). Utemeljitelj sociologije = francoski filozof Auguste Comte (1798 - 1857), ki je novo znanost najprej poimenoval socialna fizika, pozneje pa ji je dal ime sociologija. Sociologije je družbena veda, v sistemu znanosti pa jo uvrščamo med družbene znanosti. OPREDELITEV: Sociologija je znanost o družbenih skupinah (dijaki, subkulture, raverji, narkomani, družina, prijatelji, upokojenci...). ...je znanost o družbenih pojavih in oblikah: družbenem kot procesu zblizovanja in oddaljevanja v družbenem prostoru (revščina, konflikt, religija, prijateljstvo, znanost, prosti čas, šolanje, vojne...)... ..je znanost o družbenih dejstvih in ustanovah (šola, policija, vojska, parlament, sodišče) ...je znanost, ki preučuje obnašanje, ki se oblikuje v družbi (vpliv drugih družb, vpliv človeka na družino, kako posameznik vpliva na družino in obratno) ...je znanost, ki preučuje interakcijo (odnos) med posamezniki in posameznicami (kako posameznik vpliva na družbo in obratno) ...širi znanje o družbenih dejstvih, razvija sposobnost sociološke imaginacije in spodbuja k razumevanju drugih kultur.KLASIKI SOC.: Emile Durkeim (1858-1917)- meni, da so predmet SOC družbena dejstva, ki so neodvisna od človekove zavesti ali volje. Na posamezniku delujejo kot nekaj zunanega. Max Weber (1864-1920)-je SOC poimenoval kot znanost o družbenem delovanju (kadar proučujemo ljudi in njihovo delovanje, moramo poznati njihove motive in razloge delovanja). TEO. PERSPEKTIVE V SOC: Nova znanstvena spoznanja à cilj raziskovanja à razlikujemo 2 pristopa à Strukturalistični, Interpretativni. Srukturalistični: "Pomen delov družbe à življenje posameznika/ce", "družbene skupine, inštitucije, organizacije à na človeka" Interpretativni: "Pomen posameznika/ce à oblikovanje družbe, družbene strukture", "Družbo družbeno življenje à ljudi" FUNKCIONALIZEM: Družba kot struktura ali sistem (medsebojnih delov ki tvorijo celoto). à Deli družbe (družina, inštitucije, religija, pol) à imajo funkcije (prispeva k delovanju in ohranjanju družbe kot celote). PRIMER: Družina : reproduktivna (nadaljevanje rodu), emocionalna (čustvena), ekonomska (materialna), socializacijska (vzgoja) funkcija. PREDSTAVNIK: Emile Durkheim (1959-1917): fran. Soc., sociološki utemeljitelj, utemeljitelj soc., ukvarjal se je z teoretičnimi in metodološkimi soc. Problemi (delitev dela, samomor, regioznega življenja). Dela: Pravila sociološke metode, samomor. Oznaka za njegovo delo: SOCIOLOGIZEM. KONFLIKTNE TEORIJE: KONFLIKT družbene spremembe à njihov položaj ni enak, zato prihaja do konfliktov. Različne družbene skupine imajo različno družbeno moč in vpliv. PREDSTAVNIK: Karl Marx (1818-1883), nemški filozof,zgodovinar,sociolog,revolucionar, študiral pravo in filozofijo. Dela: Sveta družina, Nemška ideologija. ČLOVEK KOT MERILO VSEH STVARI: Optimistični pogled na naravo človeka, ki stremi k univerzalni neomejenosti v svojih dejavnostih. Opozarjal na nasprotujoče interese, ki pogujejo delitev v družbi (družbena neenakost), po Maxu je konflikt à stanje napetosti, sovraštva, konkurenca, razhajanje v ciljih. Gibalo zgodovine, izvor družbenih sprememb. KONFLIKT à Lewis Cose à pozitivni rezultati, pozitivne družbene spremembe (*v oblaku* pospeši proces notranje povezanosti skupine, krepi vezi med člani (lojalnost), povečuje zavest o interesih skupine). PRIMER: Rasni spopad v ZDA. INTERAKCIONIZEM: Interakcija à odnos med posameznikom in družbo, vpliva na družbene spremembe. PREDSTAVNIK: Max Weber; nemški sociolog /filozof/politik, bil soc.klasik in utemeljitelj SOC, ukvarjal s preučevanjem družbenega razreda in statusnih skupin, religije. Trdi da so posamezniki nosilci družbenega delovanja. Dela: Ekonomija in družba, Protestanska etika in dveh kapitalizma (napisal ker je ugotovil da je povezava med asketskim (askeza - odrekanje) in protestantizmom in kapitalizmom. POJEM DRUŽBE IN DRUŽBENEGA ŽIVLJENJA: Družba à pojem, ki vključuje sistem "nevidnih" odnosov in razmerij. POJEM DRUŽBE UPORABLJAMO v različnih pomenih: *giblujemo se v "dobri družbi", *član "visoke" družbe, * slaba družba. DELITEV DRUŽBE: tradicionalne družbe à nerazvite, nenaklonjene novostim, počasne spremembe, plemena. Sodobne (moderne) družbe à razvite, naklonjene novostim, hitro spreminjajoče SOCIOLOGE ZANIMAJO razmerja med posameznikom in družbeno strukturo. Vpliv družbene strukture na posameznika (vedenje, njegove značilnosti). ANKETA: je najpogostejše iporabljena metoda sociološkega raziskovanja (privilegirana tehnika). Metoda spraševanja à izbiranje informacij s postavitvijo določeno št. vprašanj. Anketar à beleži odgovore anketirancev, Anketiravec à odgovarja na vprašanje. UPORABA ANKETE: pre preverjanju oz. ugotavljanju stališč, vrednot, mnenj ljudi o določenih družbenih pojavih. Podatki, ki jih pridobimo imajo kontitavno obliko à omogoča nadaljne oblike statistične analize. Borgattova enciklopedija sociologije (1903) navaja: "Anketa zadovoljuje glavne zahteve znanstvene metode, saj omogoča precejšno stopnjo objektivnosti v pristupu in omogočijo preizkuse zanesljivosti in veljavnosti. PREDNOSTI: ekonomična metoda (NAJPOGOSTEJŠA - v kratkem času zberemo veliko podatkov), zajema večje število ljudi, omogoča kvantitativno obdelavo podatkov, omogoča natančne primerjave odgovorov, anonimnost. SLABOSTI: vsiljevanje odgovorov, nejasno postavljena vprašanja, nezaupanje ljudi (anonimnost), namerno dejanje napačnih odgovorov, premajhno število anketiranih ljudi (rezultati niso zanesljivi), manipulacija, uporaba strokovnih izrazovetična vprašanja. IZVAJANJE TEHNIKE ANKETIRANJA: pošta anketa à (anketni vprašalnik + pismo +ovojnica), namen in pomembnost ankete. Telefonska anketa (telefonski pogovor); omejenost max 15 min razgovora + relativno preprosta vprašanja, Email anketa (posredovana po e-pošti prek interneta), Nepsredna prisotnost anketarja (sprotno beleženje odg.) VPRAŠANJA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA: Določimo, ko formuliramo vprašalnik (+odgovore in trditve) do katerih izprašanec izrazi svoja stališča (strinjanje ali zavrnitev). Odprta vprašanja: odgovori niso v naprej določeni à stališča + vrednostne informacije. Zaprta vprašanja: odgovori so v naprej določeni + možnost izbora à lažje kvantitativne analize (te delimo še na dihotomna vprašanja à dihotomija z dvojnost, delitev na dvoje à Da/ne) in vprašanja z večstransko izbiro à multiple choice - vprašanja so sestavljena iz uvodnega dela, navodila za odgovore in več odgovorov) . Kombinirana vprašanja: kombinacija odprtega in zaprtega tipa (ponujeni odgovori + možnost mnenja izprašanca). NAČRTOVANJE IN IZVAJANJE ANKETE: 1.Določiti cilj raziskovanja, 2. Razčlenite predmet raziskave, vključno z hipotezami (določimo obseg pojava, ki ga raziskujemo), 3. Jezikovno oblikovati izraze (natančnost + razumljivost vprašanj in ponujenih odgovorov), 4. Formulirati vprašalnik (odprta/zaprta/kombinirana vprašanja, zapis v prenosnem rač ki ga anketar nosi z seboj in sprotno tipka odgovore , ne več kot brošura, list papirja. OBLIKOVANJE ANKETNIH VPRAŠANJ: 1. Jasnost A.V. (izpustimo strokovne izraze, prilagodimo populaciji), 2.Nesmislena vprašanja (primerenost vprašanj - otroci ali odrasli), 3.Presplošna vprašanja, 4. Personalizirana vprašanja (osebna vprašanja) SOCIOLOŠKA METODOLOGIJA: RAZISKOVANJE je postopek ali proces pridobivanja, zbiranja novih informacij. Razlikujemo znanstveno in neznanstveno raziskovanje. Delimo ga na teoretično in empirično raziskovanje.Sociološko raziskovanje zahteva poseben pristop k obravnavi raziskovalnega problema . NAČELA ZNANSTVENEGA RAZISKOVANJA: objektivnost (najpomembnejše - ne kaže čustev), zanesljivost, natančnost, preciznost, splošnost, sistematičnost. Raziskovalna metoda = način raziskovanja (kako raziskujemo). Metode prilagodimo predmetu raziskovanja. RAZISKOVALNE METODE (način, kako pridemo do novih znan. spoznanj): opazovanje, anketa, intervju, eksperiment, analiza vsebin. 5 TEMELJNIH PROBLEMOV SOC. RAZISKOVANJA: sociolog težje razlikuje od naravoslovca vzrok in posledico (vretje vode ali spreminjanje mode), za razliko od naravoslovca - raziskovalec je družboslovec del predmeta ki ga proučuje, etični razlogi - etičnost raziskovanja (nekateri eksperimenti na ljudeh niso dovoljeni - pustijo trajne posledice), namerno dajanje napačnih odgovorov zaradi emocij in različnih motivov, raziskovanje vedenja ljudi. FAZE RAZISKOVANJA: 1. Opredelitev raz.problema (določimo temo raziskovanja), 2. Pregled literature in virov (ali imamo že kaj podatkov - knjižnica, TV, internet,inštitu), 3. Opredelitev hipoteze (predvidevanje), 4. Izbor raziskovalnih metod (opazovanje, anketa, intervju, eksperiment, analiza vsebin) 5. Zbiranje podatkov (internet, članki, statistika,...), 6. Analiza rezultatov (analiziramo rezultat opazovanja), 7. Zaključki (ugotovimo ali hipoteza drži). Primer izobraževanja: (ŠOLA)Funktionalizem= funkcija šole; ohranjanje družbe, prenos znanja/veščin, prenos kul. vrednot iz generacije v generacijo, preprečuje da so mladi na ulici, Konfliktna teorija= neenakost izobraževanja, poudarjena povezanost družbenega porekla in šolskega učnega uspeha, vloga šole v prenosu ideologije vladajoče skupine v družbi, segregacija v izobraževanju à nasilje, izsiljevanje, privilegiji nekaterih, Interakcionizem= stil dijakov, glasba (RELIGIJA): Funkcionalizem:= povezovanje medsebojnih, kako vpliva na nas, romanje, Konfliktne teorije: medsebojne vojne, poseg cerkve na neko področje (verouk, gradnja verskih objektov), pravice, vere. Zakaj imamo toliko različnih opredelitev sociologije? Ker je predmet zelo obsežen, ker se družba zelo razvija, odvisno o katerem pojavu govorimo, odvisno od soc. klasikov / teoretikov (glede na to kaj jim je pomembnejše). Vprašanja ki zanimajo sociologa: kako vpliva družba na posameznika, kako posameznik vpliva na družbo, kako preučuje odnose, kako preučuje okoliščine v družbi, kako se ljudje obnašajo v družbi, kako se spreminja družba, kako družina vpliva na otroka, kakšne funkcije ima šola za posameznika, odnos do etičnih manjšin.